

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КОЛОДІНА АННА СЕРГІЇВНА

УДК 343.985 (477)

**ПРИНЦИПИ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ
У ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ**

Спеціальність 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2016

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія» Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
заслужений діяч науки і техніки України
Тіщенко Валерій Володимирович,
Національний університет
«Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри криміналістики

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
Журавель Володимир Андрійович,
Національна академія правових наук України,
головний вчений секретар;

кандидат юридичних наук, доцент
Благути Роман Ігорович,
Львівський державний університет внутрішніх справ
МВС України,
перший проректор

Захист відбудеться « ____ » _____ 2016 року о ____ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.03 Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий « ____ » _____ 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.В. Лагутіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ефективність діяльності правоохоронних органів зумовлюється складним комплексом чинників, серед яких вагомим значення набуває належне наукове забезпечення розслідування злочинів, своєчасне теоретичне осмислення нових складових слідчої діяльності та оновлення існуючих криміналістичних досліджень, зважаючи на потреби практики. В умовах реформування кримінального процесуального законодавства та структурно-функціональної перебудови системи органів досудового розслідування особливої уваги потребує проблематика розробки нових та вдосконалення існуючих методик розслідування злочинів, а також формування чітких рекомендацій з їх запровадження у практичну діяльність. Водночас, опрацювання результатів сучасних наукових досліджень свідчить, що вченими приділяється недостатньо уваги аналізу теоретичних положень методики розслідування злочинів, зокрема принципів її формування. Поряд із теоретичними аспектами вказаної проблематики, її актуальність зумовлюється й потребами практики розслідування злочинів, особливо у випадках відсутності методики розслідування певного виду чи групи злочинів або недостатньої системності і конкретики існуючої методики.

Наукового розроблення потребують принципи використання окремих теоретичних концепцій у практичній діяльності слідчих, зокрема системно-діяльнісного, евристичного та технологічного підходів, які потребують більш інтенсивного впровадження у практичну діяльність слідчих підрозділів.

У криміналістичній науці теоретичні основи формування та застосування криміналістичних методик розслідування злочинів досліджували Ю.П. Алєнін, Л.І. Аркуша, В.П. Бахін, Р.С. Белкін, І.О. Возгрін, А.Ф. Волобуєв, Ю.П. Гармаєв, І.Ф. Герасимов, В.Г. Гончаренко, Л.Я. Драпкін, А.В. Дулов, В.А. Журавель, О.О. Ексхархопуло, А.В. Іщенко, Є.П. Іщенко, Н.І. Клименко, І.І. Когутич, О.Н. Колесніченко, В.О. Коновалова, В.С. Кузьмічов, О.Ф. Лубін, І.М. Лузгін, Є.Д. Лук'янчиков, Г.А. Матусовський, В.О. Образцов, М.В. Салтевський, М.О. Сєліванов, Р.Л. Степанюк, В.В. Тищенко, С.М. Чурилов, Ю.М. Черноус, Б.М. Шавер, В.Ю. Шепітько, А.В. Шмонін, Б.В. Щур, М.П. Яблоков та інші вчені.

Водночас, незважаючи на наявність ґрунтовної методологічної основи формування та застосування криміналістичних методик, додаткової наукової розробки потребують питання уніфікації теоретичних підходів щодо розуміння сутності слідчої діяльності в умовах чинності нового КПК України, удосконалення наукових підходів щодо розуміння форм та напрямів її забезпечення, формування системи засад слідчої діяльності, розробки системи принципів криміналістичної методики як розділу криміналістики, а також побудови криміналістичних методик у різних пізнавальних ситуаціях,

формування алгоритмів екстраполяції нових методик розслідування злочинів у слідчу діяльність та впровадження евристичного і технологічного підходів.

Таким чином, актуальність дисертаційного дослідження обумовлюється необхідністю ґрунтовного дослідження проблематики принципів криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів та внесення конкретних пропозицій щодо її удосконалення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження здійснено у межах виконання плану науково-дослідної роботи кафедри криміналістики «Сучасні наукові засоби і методи розслідування злочинів: проблеми теорії і практики» на 2011-2015 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» на 2011-2015 роки (державний реєстраційний номер 0111U000671).

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає у формуванні на підставі узагальнення наявних методологічних підходів у доктрині криміналістики системи принципів криміналістичної методики розслідування злочинів та розробленні алгоритмів їх впровадження у практичну діяльність слідчих підрозділів.

Для досягнення зазначеної мети у дисертації вирішувалися такі завдання: сформулювати поняття та охарактеризувати сутність діяльності з розслідування злочинів як об'єкту криміналістики;

визначити сутність та розглянути форми криміналістичного забезпечення слідчої діяльності в умовах чинності нового КПК України;

систематизувати та класифікувати принципи діяльності з розслідування злочинів;

розмежувати принципи криміналістичної методики за теоретичним та практичним призначенням;

визначити та охарактеризувати принципи криміналістичної методики розділу криміналістики;

виокремити та охарактеризувати принципи формування окремих криміналістичних методик та їх застосування у діяльності з розслідування злочинів;

окреслити сутність евристичного та технологічного підходів до побудови методики розслідування злочинів.

Об'єктом дослідження є діяльність з формування та застосування криміналістичних методик розслідування у теорії та практиці.

Предметом дослідження є принципи криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів.

Методи дослідження. Відповідно до визначених мети і завдань, в роботі використано сукупність дослідницьких методів сучасної гносеології. За допомогою методів теоретичного аналізу й синтезу (індукція, дедукція,

порівняння, аналогія, абстрагування, класифікація) досліджено чинне законодавство, що регулює діяльність із розслідування злочинів (підрозділ 1.1), класифіковано принципи слідчої діяльності (підрозділ 1.3), принципи криміналістичної методики як розділу криміналістики (підрозділ 2.1) та принципи формування і застосування криміналістичних методик (підрозділ 2.2), сформульовано алгоритми адаптації криміналістичних методик у практичну діяльність з розслідування злочинів (підрозділ 3.1). Історичний метод використано для дослідження процесу розвитку наукових поглядів щодо формування криміналістичних методик розслідування злочинів та відповідних принципів (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2).

Порівняльно-правовий метод використовувався для дослідження правового регулювання слідчої діяльності за раніше чинним законодавством та новим КПК України (підрозділ 1.1, 1.3). Логіко-юридичний метод дав можливість сформулювати пропозиції щодо удосконалення понятійно-категоріального апарату та системи принципів криміналістичної методики (підрозділи 1.1, 1.3, 3.1, 3.2).

Соціологічний та статистичний методи застосовано для вивчення думок працівників слідчих підрозділів Національної поліції України щодо проблемних питань, які виникають під час застосування існуючих та розроблення нових методик розслідування злочинів (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2).

Емпіричною базою дослідження є результати анкетування 267 працівників слідчих підрозділів Національної поліції України щодо проблемних питань формування нових та використання існуючих методик розслідування злочинів.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших у вітчизняній доктрині криміналістики спеціальним комплексним дослідженням проблематики принципів криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів.

У дисертації одержано такі результати, які мають наукову новизну:
вперше:

визначено систему принципів застосування базової методики у конкретній ситуації розслідування, до якої віднесено наступні принципи: адаптації базової методики до конкретної ситуації розслідування; універсальності; ситуаційності; етапності; відображення взаємодії слідчого з іншими посадовими особами та підрозділами правоохоронних органів; використання науково-технічних засобів і допомоги спеціалістів; використання допомоги громадськості і засобів масової інформації;

запропоновано конкретні алгоритми екстраполяції принципів застосування базової методики для формування видових методик та розв'язання завдань конкретного розслідування;

виокремлено принципи евристичної діяльності слідчого у випадку:

а) відсутності методики розслідування: інтеграції слідчої практики, у тому числі й щодо злочинів цієї ж класифікаційної групи; екстраполяції, зокрема аналітичного опрацювання усталених слідчих ситуацій щодо злочинів цієї категорії та використання розробленої системи тактичних прийомів розв'язання відповідних задач розслідування; моделювання, зокрема щодо побудови типових моделей проведення як окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, так і їх комплексів (тактичних операцій);

б) невідповідності методики розслідування потребам практики: розгляд злочину з позицій системно-діяльнісного підходу; аналіз практики розслідування злочинів цього виду з позицій функціонального підходу; аналіз практики розслідування злочинів, які вчинені аналогічним способом чи певною групою злочинців, та побудова можливої моделі розвитку злочинної поведінки; вивчення практики розслідування злочинів певної групи з метою доповнення наявної методики додатковим переліком слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а також судових експертиз; систематизація виявлених практикою недоліків у проведенні слідчих (розшукових) дій за аналогічними злочинами та вироблення організаційно-тактичних рішень з їх усунення;

обґрунтовано необхідність виокремлення принципу поєднання гласних і негласних заходів у структурі спеціальних принципів слідчої діяльності та розкрито його зміст, що полягає у найоптимальнішому комбінуванні слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, виходячи із слідчої чи тактичної ситуації розслідування;

вдосконалено:

структуру системи принципів слідчої діяльності у частині їх класифікації та розроблення структури системи спеціальних принципів слідчої діяльності, яка включає: принципи програмування та реалізації завдань розслідування; принципи проведення окремих слідчих дій; принципи тактичних операцій; принципи негласної слідчої діяльності;

характеристику спеціальних принципів слідчої діяльності, зокрема принципів негласної слідчої діяльності, до яких віднесено принцип поєднання гласних та негласних заходів під час розслідування та принцип конспірації;

систему передумов використання евристичного підходу до побудови методик розслідування, зокрема визначено доцільність застосування останнього у випадку наявності між досліджуваними елементами події: стохастичного зв'язку, який характеризується неоднозначністю та передбачає наявність варіативної залежності декількох явищ, у зв'язку з чим можна стверджувати, що такий тип зв'язків існує у більшості випадків розслідуваних злочинів; функціонального зв'язку, для якого, з одного боку, характерна відповідна жорсткість, а з іншого – різний рівень інтенсивності взаємовпливів елементів системи; слабкої позитивної чи негативної кореляції;

набуло подальшого розвитку:

теоретичні положення щодо системи наукових підходів до розуміння сутності слідчої діяльності у частині виокремлення її криміналістичного та кримінально-процесуального розуміння;

положення стосовно криміналістичного забезпечення слідчої діяльності, зокрема визначено, що система криміналістичного забезпечення включає: а) теоретичні розробки науки; б) технічні засоби криміналістики; в) тактичні прийоми та рекомендації; г) криміналістичні методики; д) методики розслідування окремих видів злочинів;

положення щодо принципів формування загальної моделі базової методики розслідування та її структури, до якої віднесено принципи: урахування кримінально-правової класифікації злочинів; урахування криміналістичної класифікації злочинів; охоплення всіх обставин, які підлягають встановленню в ході розслідування певного виду (групи) злочинів; ситуативності; етапності (періодизація розслідування); програмування; урахування тактичних особливостей провадження залежно від виду злочину.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – для подальших наукових розробок проблематики формування та застосування методик розслідування злочинів;

навчальному процесі – при викладанні нормативного курсу «Криміналістика» та спеціального курсу «Основи слідчої діяльності» у вищих навчальних закладах, а також для написання підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій із зазначених дисциплін (Акт впровадження у навчальний процес Національного університету «Одеська юридична академія» від 16 травня 2016 року);

практичній діяльності – для організаційного, методичного, інформаційного забезпечення діяльності слідчих підрозділів під час виявлення та досудового розслідування злочинів, вирішення складних слідчих ситуацій у випадку відсутності чи недосконалості наявної методики розслідування злочинів, а також у межах професійної підготовки слідчих (Акт впровадження у практичну діяльність слідчих підрозділів Національної поліції України від 15 травня 2016 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження обговорювалися на засіданні кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія», а також доповідалися на науково-практичних конференціях та засіданнях круглих столів: III Всеукраїнських наукових читаннях з кримінальної юстиції пам'яті професора В.П. Колмакова (м. Одеса, 4-5 листопада 2011 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики», присвяченій 95-річчю з дня народження професора М.В. Салтевського (м. Одеса, 2 листопада 2012 р.); Міжнародній

науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України» (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми криміналістики», присвяченій 100-річчю з дня народження доктора юридичних наук, професора В.П. Колмакова (м. Одеса, 27-28 вересня 2013 р.); Всеукраїнській науково-практичній Інтернет конференції «Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні» (м. Одеса, 27 листопада 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Правове життя сучасної України», присвяченій ювілею академіка С.В. Ківалова (м. Одеса, 16-17 травня 2014 р.); Міжнародному круглому столі «Інформаційне забезпечення розслідування злочинів» (м. Одеса, 29 травня 2015 р.); дистанційній конференції «Криміналістичні та кримінально-процесуальні засоби оптимізації досудового розслідування» (м. Одеса, 2 квітня 2016 р.).

Публікації. Основні положення та висновки, сформульовані у дослідженні, висвітлені у 14 наукових публікаціях, у тому числі 4 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, перелік яких затверджено МОН України, 1 статті, опублікованій у зарубіжному періодичному виданні, а також 9 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які включають 7 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (284 найменування) і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 216 сторінок, з яких основного змісту – 177 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, вказується зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, визначаються мета, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, висвітлюються наукова новизна роботи, практичне значення одержаних результатів, наводяться дані про апробацію та публікації результатів дослідження, структуру роботи.

Розділ перший «Загальна характеристика діяльності з розслідування злочинів як об'єкту криміналістики» складається із трьох підрозділів, в яких визначаються поняття, зміст та сутність слідчої діяльності, характеризується криміналістичне забезпечення слідчої діяльності, розглядаються принципи слідчої діяльності.

У **підрозділі 1.1. «Поняття, зміст та сутність слідчої діяльності»** проаналізовані наукові підходи до розуміння сутності слідчої діяльності та різних історичних етапів її становлення та розвитку в умовах чинності відповідного кримінального процесуального законодавства. Розглянуто слідчу діяльність крізь призму системно-діяльнісного підходу. Встановлено, що у межах наявних наукових підходів слідча діяльність трактується як:

специфічний вид криміналістичної діяльності; практична діяльність, яка визначається в кримінально-процесуальному та криміналістичному аспектах; об'єкт управління (організаційно-управлінський аспект визначення слідчої діяльності); різновид предметної діяльності, що взаємодіє з протиставленою злочинною діяльністю; стадія кримінального процесу, на якій органи досудового розслідування здійснюють передбачені кримінально-процесуальним законом дії; специфічний вид соціальної практики, що полягає в пізнанні подій протиправного характеру за допомогою відповідних закону засобів і прийомів; регламентована кримінальним процесуальним законом, заснована на ньому та на криміналістичних рекомендаціях діяльність.

У підрозділі визначено криміналістичну діяльність як інформаційно-пізнавальну діяльність, суб'єктами якої є слідчий, спеціаліст, експерт, науковий співробітник, спрямовану на розслідування конкретної кримінально-релевантної події. Встановлено, що діяльність із розслідування злочинів є самостійним видом криміналістичної діяльності, яка здійснюється за допомогою спеціальних уповноважених суб'єктів на засадах кримінального процесуального законодавства з використанням відповідних дій, методів, прийомів та рекомендацій.

Обґрунтовано необхідність розуміння слідчої діяльності у кримінально-процесуальному та криміналістичному аспектах. Слідча діяльність у кримінально-процесуальному аспекті – це специфічний вид практичної діяльності, яка спрямована на протиставлену їй злочинну діяльність, здійснюється спеціально уповноваженими суб'єктами та ґрунтується на визначених кримінальним процесуальним законом засадах.

Слідча діяльність у криміналістичному аспекті – це інформаційно-пізнавальна діяльність, основним суб'єктом якої є слідчий, що реалізується за допомогою обрання і використання спеціальних засобів, методів, прийомів та рекомендацій в процесі розслідування кримінально-релевантної події, метою якої є швидке та ефективне розслідування злочинів.

Визначено, що структура слідчої діяльності включає: мету розслідування, об'єкт та предмет, суб'єкт розслідування, засоби та результат.

У *підрозділі 1.2. «Криміналістичне забезпечення слідчої діяльності»* обґрунтовано, що категорія «криміналістичне забезпечення слідчої діяльності» повинна досліджуватись крізь призму діалектичної єдності криміналістики та кримінального процесу. У результаті узагальнення наукових підходів до зазначеної категорії виокремлено такі тлумачення криміналістичного продукту як елементу криміналістичного забезпечення розслідування: а) результат науково-дослідницької діяльності в криміналістичній науці; б) сукупність наукових рекомендацій, засобів, технологій, прийомів, методик; в) застосування та реалізація практичними працівниками наукової продукції у діяльності з розслідування злочинів.

Зроблено висновок про те, що метою криміналістичного забезпечення слідчої діяльності є розроблення наукою криміналістики методів, засобів, прийомів криміналістичної техніки, тактики та їх реалізація в практичній діяльності, та використання криміналістичних методик, які ґрунтуються на загальнотеоретичних засадах, принципах криміналістики й спрямовані на виконання завдань, розслідування, припинення та попередження злочинної діяльності.

Обґрунтовано, що система криміналістичного забезпечення – це відображення (реалізація) у практичній діяльності взаємопов'язаних, функціональних елементів у вирішенні певних завдань. Система криміналістичного забезпечення включає: а) теоретичні розробки науки; б) технічні засоби криміналістики; в) тактичні прийоми та рекомендації; г) криміналістичні методики; д) методики розслідування окремих видів злочинів.

Завданнями криміналістичного забезпечення визначено: а) надання практичній діяльності наукового здобутку, який розроблюється наукою криміналістикою на основі принципів, загальних підходів та фундаментальних положень; б) аналіз та дослідження потреб практичної діяльності з розслідування злочинів; в) розробка рекомендацій із застосування криміналістичних прийомів, методів і засобів на основі аналізу та дослідження практики.

У *підрозділі 1.3. «Принципи слідчої діяльності»* зазначено, що до принципів слідчої діяльності необхідно відносити взаємопов'язані та несуперечливі положення, які відображають її основні особливості, зміст та призначення. Встановлено, що преволуючим методологічним підходом у криміналістичній науці є розподіл принципів слідчої діяльності на загальні (засади, які характерні для всіх аспектів і видів практичної діяльності) та окремі (виражають ті вихідні положення, які відрізняють слідчу діяльність від інших видів людської діяльності за характером, сутністю, призначенням).

У підрозділі визначено систему принципів слідчої діяльності як сукупність основоположних засад, керівних вимог, положень, які наділені специфічними ознаками, характеризують зміст та сутність практичної діяльності, дотримання яких в сукупності допоможе вирішенню завдань кримінального судочинства.

До організаційних принципів слідчої діяльності віднесено наступні принципи: плановості; колегіальності; економічності; системності; доцільності; цілеспрямованості; ефективності; комплексності тощо. Кримінально-процесуальні принципи слідчої діяльності класифіковано на такі, що: а) визначають організацію розслідування: законність; презумпція невинуватості і забезпечення доведеності вини; забезпечення права на захист; змагальність сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості; безпосередність дослідження показань, речей

і документів; розумність строків; б) впливають на особливості тактичних прийомів проведення слідчих розшукових та негласних слідчих (розшукових) дій: повага до людської гідності; забезпечення права на особисту свободу та недоторканність; недоторканність житла та іншого володіння особи; таємниця спілкування; невтручання у приватне життя; свобода від самовикриття та право не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї.

Розділ другий «Принципи формування криміналістичної методики розслідування злочинів» складається з двох підрозділів, у яких досліджуються принципи криміналістичної методики як розділу криміналістики та принципи формування криміналістичної методики розслідування злочинів.

У *підрозділі 2.1. «Принципи криміналістичної методики як розділу криміналістики»* встановлено, що на теоретичному рівні криміналістична методика традиційно досліджується як: а) відповідна система теоретико-прикладних знань, що утворює окрему теорію криміналістичної науки; б) окремий розділ навчальної дисципліни «Криміналістика» із власною системою дидактичних завдань; в) відповідна система діяльності уповноваженого суб'єкта розслідування. Особливу увагу звернуто на те, що принципи криміналістичної методики перебувають у нерозривних зв'язках із принципами криміналістики як науки.

Зазначено, що принципи криміналістичної науки мають теоретичне та прикладне значення і можуть розумітись як: а) основоположні засади, які характеризують сукупність знань науки криміналістики в цілому; б) керівні ідеї щодо використання цих знань в практичній діяльності. Обґрунтовано, що доцільно виділяти, по-перше, принципи науки криміналістики в цілому та принципи її розділів (криміналістичної техніки, тактики, методики) та окремих криміналістичних теорій; по-друге, принципи в криміналістичній науці необхідно поділяти за теоретичним та практичним призначенням; по-третє, принципи криміналістичної науки мають нерозривний зв'язок із засадами кримінального провадження.

У *підрозділі 2.2. «Принципи формування криміналістичної методики розслідування злочинів»* проаналізовано наявні в теорії криміналістики класифікації принципів криміналістичних методик за різними підставами. У літературі виокремлено такі підходи до групування принципів криміналістичної методики:

а) ототожнення принципів криміналістичної методики з принципами організації розслідування з акцентуванням уваги на принципах вірної кримінально-правової кваліфікації події кримінального правопорушення, координації дій слідчого та громадськості;

б) виокремлення загальних принципів законності, наукової обґрунтованості, які є характерними для усіх форм діяльності, спрямованих на протидію злочинності;

в) комплексна систематизація принципів формування методик розслідування та принципів організації розслідування, що призводить до змішування різнорівневих категорій.

Обґрунтовано, що недоліками теоретичних положень щодо сутності принципів криміналістичної методики розслідування злочинів є: змішування принципів криміналістики як науки з принципами формування криміналістичних методик; включення до системи принципів критеріїв, яким має відповідати та чи інша методика розслідування; змішування принципів формування криміналістичних методик та принципів практичної діяльності із розслідування злочинів.

Розділ третій «Принципи застосування та побудови криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів» складається з двох підрозділів, у яких аналізуються екстраполяція принципів окремих методик розслідування у слідчу діяльність і технологічний та евристичний підходи до побудови методики розслідування окремих видів злочинів.

У підрозділі 3.1. *«Екстраполяція принципів окремих методик розслідування у слідчу діяльність»* встановлено, що у сучасних умовах слідчі зіштовхуються зі станом інформаційної невизначеності у застосуванні криміналістичних методик, що зумовлено такими чинниками: по-перше, політикою держави щодо криміналізації окремих форм протиправної поведінки та відсутністю напрацьованих методик щодо розслідування інноваційних форм злочинної діяльності; по-друге, невідповідністю окремих розроблених криміналістичних методик потребам практики, що пов'язано зі зміною моделі суспільних відносин та їх правового регулювання в окремих сферах, зокрема у сфері економіки та господарської діяльності; по-третє, локалізацією значної кількості наукових розробок у межах вищих навчальних закладів та наукових установ і відсутністю налагодженої співпраці між практичними підрозділами; по-четверте, відсутністю наукових узагальнень стосовно розслідування окремих категорій злочинів у зв'язку з відсутністю напрацьованої практики кримінальних проваджень за відповідними статтями КК України.

Звернуто особливу увагу на те, що базова модель криміналістичної методики включає: а) опис типової структури криміналістичної характеристики злочинів, до якої необхідно включити базові елементи, які мають пріоритетне значення для злочинів усіх категорій; б) характеристику початкового етапу розслідування, зокрема: типові ситуації початку розслідування (наприклад, наявність чи відсутність інформації про злочинця); приблизний перелік та алгоритм початкових слідчих (розшукових) дій; в) характеристику подальшого етапу розслідування, зокрема приблизний перелік слідчих (розшукових) дій залежно від ситуації; в) систематизацію та характеристику негативних обставин, які можуть вплинути на розслідування та засоби їх подолання.

Обґрунтовано типовий перелік принципів, на яких будується застосування слідчим екстраполяції у разі відсутності видової методики

розслідування злочинів, зокрема: адаптації, універсальності, ситуаційності, етапності (плановірності), відображення взаємодії слідчого з іншими посадовими особами та підрозділами правоохоронних органів, використання науково-технічних засобів і допомоги спеціалістів, використання допомоги громадськості і засобів масової інформації.

У підрозділі 3.2. *«Технологічний та евристичний підходи до побудови методики розслідування окремих видів злочинів»* проблемні питання у сфері криміналістичних технологій методики розслідування поділено на дві категорії: 1) технологія створення самих криміналістичних методик із поділом їх на класифікаційні рівні; 2) технологія застосування (адаптація) криміналістичних методик до умов розслідування конкретного злочину. Встановлено, що технологічний підхід в рамках дослідження криміналістичної методики охоплює два аспекти: теоретичний – наукове формування криміналістичних методик та практичний – реалізація цього підходу в діяльності з розслідування. Ключовим напрямом використання технологічного підходу для адаптації криміналістичних методик до потреб слідчої практики є розроблення відповідних алгоритмів слідчої діяльності.

Обґрунтовано доцільність застосування евристичного методу для формування нової криміналістичної методики розслідування за наявності між досліджуваними елементами події: по-перше, стохастичного зв'язку, який характеризується неоднозначністю та передбачає наявність варіативної залежності декількох явищ, у зв'язку з чим можна стверджувати, що такий тип зв'язків існує у більшості випадків розслідуваних злочинів; по-друге, функціонального зв'язку, для якого, з одного боку, характерна відповідна жорсткість, а з іншого – різний рівень інтенсивності взаємовпливів елементів системи. Так, евристичний підхід може бути використано у разі наявності функціональних зв'язків із низькою інтенсивністю; по-третє, слабкої позитивної чи негативної кореляції.

Під евристичними методами запропоновано розуміти: а) спеціальні методи аналізу, що базуються на використанні досвіду, інтуїції фахівця та його творчого мислення; б) способи досягнення поставленої мети для вирішення конкретної задачі, що розглядаються як сукупність прийомів теоретичного або практичного пізнання.

У підрозділі визначено криміналістичний алгоритм як сукупність взаємопов'язаних, залежних від слідчої ситуації, слідчих та інших процесуальних дій, які мають єдину мету та підлягають виконанню у вигляді послідовних правил. З'ясовано співвідношення криміналістичного алгоритму із програмою розслідування. Останню розглянуто як більш узагальнене поняття, що охоплює сукупність алгоритмів, тобто послідовність тих чи інших дій (системи дій), постановку завдань, цілей та опис їх вирішення, які мають рекомендаційний характер.

ВИСНОВКИ

У **Висновках** викладено основні результати дисертаційного дослідження, до яких належать такі:

1. Слідча діяльність у кримінально-процесуальному аспекті – це специфічний вид практичної діяльності, яка здійснюється спеціально уповноваженими суб'єктами в межах завдань кримінального провадження та ґрунтується на засадах, визначених кримінальним процесуальним законом.

Слідча діяльність у криміналістичному аспекті – це інформаційно-пізнавальна діяльність, що здійснюється за допомогою обрання і використання спеціальних засобів, методів, прийомів та рекомендацій в процесі розслідування кримінально-релевантної події і спрямована на вирішення завдань кримінального провадження.

2. Криміналістичне забезпечення слідчої діяльності – це використання суб'єктами правозастосовних органів системи криміналістичних знань, рекомендацій, технічних засобів криміналістики, тактичних прийомів та криміналістичних методик з метою повного, об'єктивного та швидкого розслідування злочинів.

3. Для системи принципів слідчої діяльності характерна така структура:

3.1. Загальні принципи діяльності з розслідування злочинів:

- загальноправові принципи;
- принципи наукової організації праці (плановості; колегіальності; економічності; системності; доцільності; цілеспрямованості; ефективності; комплексності тощо);

- кримінально-процесуальні принципи, які класифіковано на ті, що:

- а) визначають організацію розслідування згідно з положеннями КПК України;

- б) впливають на особливості тактичних прийомів проведення слідчих розшукових та негласних слідчих (розшукових) дій.

3.2. Спеціальні принципи слідчої діяльності:

- принципи програмування та реалізації завдань розслідування;

- принципи проведення окремих слідчих дій;

- принципи тактичних операцій;

- принципи негласної слідчої діяльності: а) принцип конспірації;

- б) поєднання гласних та негласних дій під час розслідування.

4. Для успішного застосування принципів криміналістичної методики розслідування злочинів необхідно виокремити такі рівні її наукової розробки:

- модель базової методики;

- конкретні та міжвидові методики розслідування;

- видові методики розслідування;

- підвидові методики розслідування.

5. Принципи криміналістичної методики як розділу криміналістики – це засади, що визначають специфічні функції даного розділу криміналістики і створюють належні умови. До них віднесено:

- принцип розгляду об'єктів методики розслідування – злочину і слідчої діяльності з позицій системно-діяльнісного та функціонально-технологічного підходів;
- принцип інтеграції наукових знань у методико-теоретичних криміналістичних дослідженнях;
- принцип відповідності теоретичних положень методики розслідування запитам практики боротьби зі злочинністю;
- принцип типізації та диференціації злочинних діянь;
- принцип типізації та диференціації змісту діяльності з розслідування злочинів.

6. Принципами наукової розробки методики розслідування окремих категорій злочинів є:

- принцип урахування кримінально-правової класифікації злочинів;
- принцип урахування криміналістичної класифікації злочинів;
- принцип охоплення всіх обставин, які підлягають встановленню в ході розслідування певного виду (групи) злочинів;
- принцип ситуативності;
- принцип етапності (періодизація розслідування);
- принцип програмування;
- принцип урахування тактичних особливостей провадження в залежності від виду злочину.

7. Сукупність принципів формування методики розслідування злочинів утворює структуру моделі базової методики. Екстраполяція елементів базової методики розслідування на конкретну ситуацію здійснюється на основі таких принципів.

Принцип адаптації базової методики до конкретної ситуації розслідування. Алгоритм реалізації: виокремлення елементів криміналістичної характеристики, які є пріоритетними для вчиненого злочину; зважаючи на розроблену у криміналістиці систему негативних обставин розслідування змодельовати можливість їх виникнення під час розслідування та визначитись із способами їх подолання; сформулювати типові комплекси слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, зважаючи на ступінь тяжкості вчиненого злочину та перелік обставин, які підлягають встановленню; визначити необхідність та можливість застосування тактичних операцій.

Принцип універсальності. Алгоритм реалізації: виокремлення системи заходів та слідчих дій, які мають універсальний характер і проводяться

незалежно від категорії вчиненого злочину; визначити типові елементи механізму злочинної діяльності, які підлягають обов'язковому встановленню.

Принцип ситуаційності. Алгоритм реалізації: визначення виду слідчої ситуації, спираючись на наявну криміналістичну класифікацію останніх; зважаючи на напрацювання криміналістичної ситуалогії виокремити можливі шляхи зміни слідчої ситуації (наприклад, несприятливої на сприятливу); визначити перелік тактичних завдань та засобів їх розв'язання залежно від обраної ситуації; розробити модель розвитку слідчої ситуації залежно від вжитих заходів у процесі розслідування.

Принцип етапності. Алгоритм реалізації: оцінка злочинного діяння на основі положень щодо криміналістичної характеристики злочинів, розробленої у межах базової методики; визначення слідчої ситуації початкового етапу розслідування; формування переліку слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій; визначення слідчої ситуації подальшого етапу розслідування; формування переліку слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій та криміналістичних експертиз; розроблення шляхів подолання протидії розслідуванню.

Принцип відображення взаємодії слідчого з іншими посадовими особами та підрозділами правоохоронних органів. Алгоритм реалізації: визначення кола суб'єктів, з якими необхідна чи можлива взаємодія (на це рішення впливає: вид злочину, місце його вчинення, особа, яка вчинила, тощо); визначення ролі кожного суб'єкта у процесі розслідування; вибір оптимальної форми взаємодії з кожним суб'єктом; прогнозування результатів взаємодії; вироблення шляхів використання результатів взаємодії у розслідуванні.

Принцип використання науково-технічних засобів і допомоги спеціалістів. Алгоритм реалізації: виокремлення завдань, вирішення яких потребує чи може потребувати спеціальних знань; вибір суб'єктів спеціальних знань; визначення форм роботи з носіями спеціальних знань (консультації, проведення експертиз, досліджень, ревізій тощо); визначення форм використання отриманих результатів у розслідуванні.

Принцип використання допомоги громадськості і засобів масової інформації. Алгоритм реалізації: визначення мети взаємодії (наприклад, розшук злочинця, встановлення особи невідомого трупа, дезінформація злочинців); виокремлення оптимального суб'єкта для реалізації завдання; підготовка завдання; оцінка результатів.

8. Залежно від особливостей кримінального провадження (окремий злочин, кілька епізодів злочинів одного виду, кілька взаємопов'язаних злочинів тощо) та вихідної слідчої ситуації змінюється адаптація наукових рекомендацій у такій послідовності: від найбільш вузької до найбільш загальної методики.

9. Технологічний підхід, в рамках дослідження криміналістичної методики, включає два аспекти: теоретичний – наукове формування

криміналістичних методик та практичний – реалізація цього підходу в діяльності з розслідування.

В методиці розслідування окремих видів злочинів технологічний підхід передбачає послідовне виконання суб'єктом розслідування завдань, рекомендацій на основі системи знань, практичних навичок (досвіду), системи принципів, методів, прийомів та засобів.

10. Передумовами застосування евристичного підходу до формування нової методики розслідування є наявність:

- стохастичного зв'язку, який характеризується неоднозначністю та передбачає наявність варіативної залежності декількох явищ, у зв'язку з чим можна стверджувати, що такий тип зв'язків існує у більшості випадків розслідуваних злочинів;

- функціонального зв'язку, для якого, з одного боку, характерна відповідна жорсткість, а з іншого – різний рівень інтенсивності взаємовпливів елементів системи. Так, евристичний підхід може бути використано у разі наявності функціональних зв'язків з низькою інтенсивністю; слабкої позитивної чи негативної кореляції.

11. Евристичними методами формування методики розслідування злочинів є:

- методи психологічної активації мислення, які спрямовані на усунення перешкод для винахідницьких рішень та нових ідей і забезпечують всебічне вивчення об'єкта пізнання. У контексті евристичної діяльності слідчого до таких методів віднесено: мозковий штурм – один із найвідоміших методів колективного пошуку нестандартних рішень; метод синектики, який передбачає використання асоціативних зв'язків і дозволяє слідчому активізувати для прийняття евристичних рішень раніше напрацьований професійний та життєвий досвід;

- методи систематизованого пошуку, а саме: функціональний аналіз, який дозволяє слідчому абстрагуватись від конкретної події загалом і сконцентрувати свою увагу на функціях окремих елементів системи (наприклад, аналізуючи послідовні дії злочинця, визначити конкретне функціональне призначення кожної з них і тим самим узагальнити теоретичну модель події злочину); метод багаторазової послідовної класифікації, який забезпечує зниження важливості окремих елементів чи подій шляхом їх відфільтрування.

12. У випадку невідповідності наявної методики розслідування злочинів потребам практики евристична діяльність слідчого базується на таких принципах:

- розгляд злочину з позицій системно-діяльнісного підходу для виокремлення особливостей криміналістичної характеристики та урахування визначення елементів останньої, які зазнали принципових змін;

- аналіз практики розслідування злочинів цього виду з позицій функціонального підходу з метою виокремлення переліку суб'єктів, які можуть бути залученні до розслідування;

- аналіз практики розслідування злочинів, які вчинені аналогічним способом чи певною групою злочинців (наприклад, рецидивістами) та побудова можливої моделі розвитку злочинної поведінки;

- вивчення практики розслідування злочинів певної групи з метою доповнення наявної методики додатковим переліком слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а також судових експертиз, які можуть бути використані;

- систематизація виявлених практикою недоліків у проведенні слідчих дій за аналогічними злочинами та вироблення організаційно-тактичних рішень з їх усунення.

13. У випадку відсутності криміналістичної методики розслідування конкретних злочинів, з метою її формування, слідчий використовує такі принципи:

- використання принципу інтеграції слідчої практики, у тому числі й щодо злочинів цієї ж класифікаційної групи з метою формування можливої інформаційної моделі злочинної діяльності (криміналістичної характеристики);

- використання принципу екстраполяції, зокрема, аналітичне опрацювання усталених слідчих ситуацій щодо злочинів цієї категорії та використання розробленої системи тактичних прийомів розв'язання відповідних задач розслідування;

- використання принципу моделювання, зокрема щодо побудови типових моделей проведення як окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, так і їх комплексів (тактичних операцій).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

1. Падей А. С. Слідча діяльність та її криміналістичне забезпечення: дискусійні питання / А. С. Падей // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2013. – Вип. 23, ч. II, т. 3. – С. 102–105.

2. Падей А. С. Понятие и система принципов криминалистики / А. С. Падей // LEGEA ȘI VIAȚA («Закон и жизнь») : [Международный научно-практический правовой журнал]. – 2014. – Вып. № 8/2. – С. 118–122.

3. Падей А. С. Аналіз принципів криміналістичної методики: теоретичний та практичний аспект [Електронний ресурс] / А. С. Падей // Юридичний науковий електронний журнал. – 2014. – № 4. – С. 206–209. – Режим доступу: http://www.lsej.org.ua/4_2014/55.pdf.

4. Падей А. С. Поняття та значення техніко-криміналістичного забезпечення в діяльності з розслідування / А. С. Падей // Південноукраїнський правничий часопис. – 2015. – № 2. – С. 173–175.

5. Падей А. С. Про деякі питання застосування технологічного підходу в криміналістичній методиці розслідування / А. С. Падей // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція». – 2015. – Вип. 16, т. 2. – С. 104–106.

6. Падей А. С. Принципи криміналістичної методики: теорія і практика / А. С. Падей // III [Треті] Всеукраїнські наукові читання з кримінальної юстиції пам'яті професора В. П. Колмакова : зб. матеріалів (м. Одеса, 4–5 листоп. 2011 р.) / МОНмолодьспорт України, Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2011. – С. 453–455.

7. Падей А. С. Щодо проблем розробки принципів криміналістичної методики / А. С. Падей // Актуальні проблеми кримінального права, процесу та криміналістики : матеріали 4-ої Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 95-річчю з дня народження проф. М. В. Салтєвського (1917–2009) (м. Одеса, 2 листоп. 2012 р.) / НАПрН України, Націон. ун-т «Одеська юридична академія» [та ін.]. – Одеса : Фенікс 2012. – С. 427–429.

8. Падей А. С. Психологічні особливості слідчої діяльності / А. С. Падей // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук.-практич. конф. (м. Одеса, 16–17 трав. 2013 р.) / МОН України, Націон. ун-т «Одеська юридична академія», Півден. регіон. центр НАПрН України. – Одеса : Фенікс, 2013. – Т. 2. – С. 542–545.

9. Падей А. С. Щодо принципів розслідування злочинів / А. С. Падей // Сучасні проблеми криміналістики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 100-річчю з дня народження доктора юрид. наук, проф. В. П. Колмакова (м. Одеса, 27–28 вересня 2013 р.) / МОН України, Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Юрид. л-ра, 2013. – С. 235–237.

10. Падей А. С. Криміналістичне забезпечення процесу доказування / А. С. Падей // Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні : матеріали Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конференції (м. Одеса, 27 листоп. 2013 р.) / МОН України, Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Юрид. л-ра, 2013. – С. 282–286.

11. Падей А. С. Система принципів криміналістики / А. С. Падей // Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. ювілею акад. С. В. Ківалова (м. Одеса, 16–17 травня 2014 р.) : у 2 т. / МОН України, Націон. ун-т «Одеська юридична академія», Півден. регіон. центр НАПрН України. – Одеса : Юрид. л-ра, 2014. – Т. I. – С. 775–777.

12. Падей А. С. Базова (універсальна) модель методики розслідування: актуальні питання / А. С. Падей // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15–16 травня 2015 р.) : у 2 т. / МОН України, Націон. ун-т «Одеська

юридична академія», Півден. регіон. центр НАПрН України. – Одеса : Юрид. л-ра, 2015. – Т. 2. – С. 398–400.

13. Падей А. С. Техніко-криміналістичне забезпечення слідчої діяльності / А. С. Падей // Інформаційне забезпечення розслідування злочинів : матеріали Міжнар. круглого столу (м. Одеса, 29 трав. 2015 р.) / Націон. ун-т «Одеська юридична академія»; Півден. регіон. центр НАПрН України. – Одеса : Юрид. л-ра, 2015. – С. 207–211.

14. Падей А. С. Принципи криміналістичної методики як розділу криміналістики / А. С. Падей // Криміналістичні та кримінально-процесуальні засоби оптимізації досудового розслідування : матеріали дистанційної конф. (м. Одеса, 2 квіт. 2016 р.) / Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса : Юрид. л-ра, 2016. – С. 95–98.

АНОТАЦІЯ

Колодіна А.С. Принципи криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2016.

Дисертація є одним із перших у вітчизняній доктрині криміналістики спеціальним комплексним дослідженням проблематики принципів криміналістичної методики у діяльності з розслідування злочинів.

У дисертації розглянуто поняття, зміст та сутність слідчої діяльності, визначено форми її криміналістичного забезпечення. Охарактеризовано структуру системи принципів слідчої діяльності.

Окрему увагу приділено розгляду криміналістичної методики як розділу криміналістики, зокрема характеристиці системи принципів криміналістичної методики, які класифікуються за теоретичним та практичним призначенням.

Сформульовано науково обґрунтовані пропозиції щодо принципів застосування криміналістичної методики та конкретного алгоритму їх реалізації.

Запропоновано низку нових положень та висновків, що поглиблюють та вдосконалюють зміст, структуру та понятійний апарат теорії криміналістики та спрямовані на вдосконалення положень методики розслідування окремих видів злочинів та їх реалізації у практичній діяльності.

Ключові слова: слідча діяльність, розслідування, криміналістичне забезпечення, принципи слідчої діяльності, криміналістична методика, принципи криміналістичної методики, екстраполяція принципів, технологічний підхід до побудови методики розслідування, евристичний підхід до побудови методики розслідування.

АННОТАЦИЯ

Колодина А.С. Принципы криминалистической методики в деятельности по расследованию преступлений. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.09 – уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза; оперативно-розыскная деятельность. – Национальный университет «Одесская юридическая академия», Одесса, 2016.

Диссертация является одной из первых в отечественной доктрине криминалистики комплексной научной работой, в которой осуществлено системное исследование и научный анализ проблематики принципов криминалистической методики в деятельности по расследованию преступлений.

Дана общая характеристика деятельности по расследованию преступлений как объекта криминалистики. Определено понятие, исследованы содержание и сущность следственной деятельности в уголовно-процессуальном и криминалистическом аспектах. Определены формы криминалистического обеспечения следственной деятельности. Охарактеризована система принципов следственной деятельности.

Исследованы подходы к сущности криминалистической методики как раздела криминалистики. Проанализирована система принципов криминалистической методики в двух аспектах: теоретическом (принципы криминалистической методики как раздела криминалистики; принципы формирования криминалистических методик) и практическом (принципы применения криминалистических методик).

Обосновано, что для успешного применения принципов криминалистической методики расследования преступлений необходимо выделять следующие уровни ее научной разработки: 1) модель базовой методики, 2) конкретные и межвидовые методики расследования, 3) видовые методики расследования, 4) подвидовые методики расследования.

Предложена экстраполяция элементов базовой методики расследования на конкретную ситуацию, которая осуществляется на основе предлагаемых принципов с конкретным алгоритмом их реализации в практической деятельности. В зависимости от особенностей уголовного производства (отдельное преступление, несколько эпизодов преступлений одного вида, несколько взаимосвязанных преступлений и т.д.) и исходной следственной ситуации меняется адаптация научных рекомендаций в такой последовательности: от наиболее узкой к более общей методике.

В рамках исследования, построения криминалистической методики расследования отдельных видов преступлений, определены два подхода: технологический и эвристический.

Технологический подход в рамках исследования криминалистической методики включает два аспекта: теоретический – научное формирование криминалистических методик, и практический – реализация этого подхода в деятельности по расследованию.

В методике расследования отдельных видов преступлений технологический подход предполагает последовательное выполнение

субъектом расследования задач, рекомендаций на основе системы знаний, практических навыков (опыта), системы принципов, методов, приемов и средств.

В работе рассмотрены предпосылки применения эвристического подхода к построению новой методики расследования, проанализированы эвристические методы формирования методики. Сформулированы принципы эвристической деятельности следователя в случаях: 1) несоответствия имеющейся методики потребностям практики; 2) отсутствия криминалистической методики расследования конкретного вида преступления.

Ключевые слова: следственная деятельность, расследование, криминалистическое обеспечение, принципы следственной деятельности, криминалистическая методика, принципы криминалистической методики, экстраполяция принципов, технологический подход к построению методики расследования, эвристический подход к построению методики расследования.

SUMMARY

Kolodina A.S. Principles of forensic methods in the crimes investigation activity. – Manuscript.

Dissertation for obtaining scientific level of candidate of legal science for specialty 12.00.09 – Criminal procedure and Forensic science; Forensic expertise; Operational and search activity. – National University «Odesa Law Academy», Odesa, 2016.

The thesis is one of the first complex scientific works in the domestic doctrine of forensic science, in which the systemic research and scientific analysis of the problems of principles of forensic methods in the crimes investigation activity are made.

The concept, content and nature of the investigative activity are researched and the forms of its forensic provision are determined in the thesis. The structure of the system of investigative activity principles is characterized.

Special attention is paid to the consideration of forensic methods as a section of forensic science, including the characteristics of the system of forensic methods' principles, which are classified by theoretical and practical purposes.

Scientifically based proposals regarding principles of applying of forensic methods and specific algorithm of their implementation are formulated.

A number of new provisions and conclusions, which deepen and improve the content, structure and conceptual apparatus of the forensic science theory and are aimed at improvement of provisions related to the methods of investigation of certain types of crimes and their implementation in practice, are proposed.

Key words: investigative activity, investigation, forensic provision, principles of investigative activity, forensic methods, principles of forensic methods, extrapolation of principles, technological approach to the construction of the investigative methods, heuristic approach to the construction of the investigative methods.

Підписано до друку 18.10.2016 р. Формат 60х90/16.
Ум.-друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 1610-2а.

Видавець і виготовлювач ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25
Тел. (048) 7777-591.